

# Vrbětice trochu jinak

**Ing. Štefan Győrög** <sup>1, 2</sup>

<sup>1</sup> **Krajský úřad Jihočeského kraje, Odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví,**  
U Zimního stadionu 1952/2, 370 76 České Budějovice; tel.: +420 386 720 746;

[gyorog@kraj-jihocesky.cz](mailto:gyorog@kraj-jihocesky.cz)

[http://www.kraj-jihocesky.cz/1032/prevence\\_zavaznych\\_havarii.htm](http://www.kraj-jihocesky.cz/1032/prevence_zavaznych_havarii.htm)

<sup>2</sup> **Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta,**  
Ústav radiologie, toxikologie a ochrany obyvatelstva (URT);

Nemocnice České Budějovice, a. s. – horní areál,

B. Němcové 54, pavilon H, 370 01 České Budějovice;

[sgyorog@zsf.jcu.cz](mailto:sgyorog@zsf.jcu.cz)

## Souhrn

*Zákonnost, právní jistota a přiměřenost práva jsou základní principy právního státu. Tyto principy je dobré dodržovat proto, aby byla zachována práva nejen jednotlivce ale i jejich prosazování na principu rovnosti. Příspěvek je malou sondou do uplatňování těchto principů na různých úrovních společenského života - bylo možno/budeme moci něco dělat jinak? A nakolik nám může být nápomocen zákon o prevenci závažných havárií?*

*Příspěvek je jednostranným pohledem úředníka, vykonávajícího státní správu na úseku prevence závažných havárií a čerpá jen z jemu dostupných informačních zdrojů, které má k dispozici v rámci své profese.*

**Klíčová slova:** právní předpisy, legislativní proces, novelizace

## Úvod

Koncem roku 2014 došlo v areálu Vojenského technického ústavu, s. p., v obci Vlachovice-Vrbětice na Zlínsku k požáru a výbuchům ve skladech pronajatých soukromé společnosti IMEX Group s. r. o. [1]. Vyšetřování probíhalo různými směry (podezření z vývoje, výroby a držení zakázaných bojových prostředků a z porušení povinnosti v souvislosti s vydáním povolení a licence [2], hrubé porušení základních zásad manipulace s municí [3], podezření, že následný výbuch ve druhém skladu měl zlikvidovat důkazy o nelegálně skladované munici určené dávno k likvidaci [3]), v dubnu 2021 pak premiér na mimořádné tiskové konferenci informoval, že za proběhlými událostmi stojí dva agenti ruské tajné služby [4]. Dosud se však stále nepodařilo uspokojivě vyšetřit, zvláště pak dostatečně přesvědčivě doložit, co k proběhlým výbuchům a požárům skutečně vedlo.

Z hlediska nebezpečných vlastností skladovaného materiálu by věc byla docela jasná.

A vzhledem k tomu, že dnem 1. 1. 2022 vstoupí v účinnost velice speciální zákon č. 324/2021 Sb., o jednorázovém odškodnění subjektů dotčených mimořádnou událostí v areálu muničních skladů Vlachovice-Vrbětice a o změně některých zákonů [5], můžeme se celkem oprávněně domnívat, že jsou vrbětické události dalším učebnicovým příkladem 'privatizace zisků a socializace ztrát', když zisky z pracovní činnosti v daném objektu podnikající obchodní společnosti jsou pouze jejím soukromým příjmem, naopak likvidace následků proběhlé havárie se provádí z peněz daňových poplatníků.

Tomuto závažnému tématu se věnovalo vícero různých prací, příspěvků a vystoupení, a to jak na úrovni akademické, tak také státnické a legislativní, a svou troškou přispěla také informační média. Všechny tyto zdroje informací více či méně odhalují nejen nejednoznačnost obsahu dotčených právních předpisů, ale také limity spolupráce jednotlivých orgánů a institucí.

Přitom se jedná o naplňování jedné z hodnot Unie, kterou je právní stát [6], a to prostřednictvím zákonnosti, právní jistoty a přiměřenost práva [7] a vyvstává tak otázka, jak kvalitně byly naplněny obecné

požadavky na tvorbu právních předpisů, požadujících mimo jiné, aby právní předpis byl koncipován přehledně a formulován jednoznačně, srozumitelně, jazykově a stylisticky bezvadně [8].

Je např. zákon o prevenci závažných havárií nejen v těchto případech dostatečně silný?

## Co se stalo

### 1. Historie/popis areálu [1], [9]

- Zásobovací základna munice Bohuslavice, obec Vlachovice, k. ú. Vrbětice (armáda do roku 2006),
- VOP-026 Šternberk s. p., závod VTÚVM Slavičín (od roku 2006),
- dnes Vojenský technický ústav, s. p. (VTÚ).

Dobové označení areálu dokumentuje Obrázek 1 (snímky obrazovky zpravodajství TV Prima ze dne 28. 10. 2014 a 30. 10. 2014, archiv autora).



**Obrázek 1 – dobové označení areálu; zdroj: archiv autora**

VTÚ některé objekty v areálu dále pronajímá, konkrétně čtyřem soukromým společnostem vlastnícím licenci pro obchodování s vojenským materiálem, kterou vydává ministerstvo průmyslu a obchodu. Se společnostmi jsou uzavřeny řádné nájemní smlouvy, sklad č. 16, ve kterém došlo k výbuchu, byl od roku 2011 pronajat společnost IMEX Group s. r. o.

### 2. Chronologie událostí [1], [9]

#### 16. říjen 2014

10,43 hod.

- výbuch objektu č. 16 o půdorysu 50 x 15 m; obložnost 150 tun
- uloženo 57,5 tuny zalaborovaných výbušnin (kódy ADR 1.1, 1.2 a 1.4)
- uloženo 57 ks leteckých pum (každá se 70 kg čisté hmotností výbušniny) + 7.000 ks dělostřelecké munice + 4.000.000 ks nábojů
- smrt dvou zaměstnanců společnosti IMEX Group s. r. o.
- poškození objektů v přilehlých obcích (roztříštění okenních výplní)
- evakuace 100 osob z areálu skladů
- evakuace základní školy a SOŠ Slavičín

#### 23. říjen 2014

- evakuace 375 obyvatel dotčených obcí (JV část obce Lipová, SZ část obce Vlachovice a S část areálu Vlárských strojírén)
- uzavření komunikace z obce Haluzice směrem na obce Vlachovice a Lipová

#### 3. prosinec 2014

- výbuch objektu č. 12 (půdorys ani obložnost nezjištěna) (1200 metrů od epicentra výbuchu objektu č. 16)
- uloženo 13 tun zalaborovaných výbušnin
- uloženo 688 ks dělostřeleckých granátů (každý s 16 kg čisté hmotnosti výbušniny) + 5.000 ks nábojů a samopaly

– jeden z dělostřeleckých granátů výbuchem vymeten na střechu 230 m vzdálené budovy

Při obou výbuších explodovalo více než 70 tun zalaborované výbušniny. Celkem bylo ze skladů vyvezeno 5507 nákladních vozidel plných munice. Poslední kamion opustil brány vrbětického areálu v závěru roku 2015.

### **6. prosinec 2014**

– evakuace 430 obyvatel z Lipové, Haluzic a z obce Vlachovice–Vrbětice  
/při celkem pěti evakuacích své domovy opustilo přes dva tisíce obyvatel dotčených obcí; za každou evakuaci dostal každý občan od státu tři tisíce korun/

### **leden 2016**

– zahájeny práce na vyčištění areálu od nevybuchlé munice  
/po pročištění okolí prvního výbuchu k srpnu 2017 policie sdělila, že zde bylo nalezeno 3775 kusů munice, z nichž 264 bylo zlikvidováno na místě v trhací jámě a 3326 kusů provozuschopné munice bylo zlikvidováno ve vojenském újezdu Libavá/

### **3. únor 2016**

- policisté začínají ohledávat místa výbuchů

### **28. červen 2016**

– zahájeno ohledání místa činu v epicentru výbuchu bývalé budovy číslo 16

### **16. říjen 2020**

- policie informuje veřejnost o ukončení záchranných a likvidačních prací

### **17. duben 2021**

- premiér Andrej Babiš na mimořádné tiskové konferenci informuje, že za výbuchy stojí dva agenti ruské tajné služby

- ministr vnitra Jan Hamáček zároveň dodal, že ČR vyhostí 18 pracovníků ruské ambasády v Praze

### **19. duben 2021**

- policie (NCOZ) událost prošetřuje jako úmyslný trestný čin 'obecné ohrožení'.

## **A. Absolventské práce**

Jak již bylo naznačeno v úvodu tohoto příspěvku, vrbětické události se přímo či nepřímo staly tématem také několika absolventských prací, a protože zmínily i zákon o prevenci závažných havárií, nahlédneme alespoň do čtyř z nich.

### **1. Výběr zdrojů rizik a jejich hodnocení při skladování výbušnin. [10]**

Diplomová práce se zabývá problematikou skladování vojenské munice a výbušnin z hlediska postupů pro výběr a hodnocení zdrojů rizik.

Již v úvodu je zde zmiňován zákon o prevenci závažných havárií, a to tím, že je považován za součást právních předpisů zabývajících se problematikou bezpečného nakládání s látkami klasifikovanými také jako výbušné. Po krátkém popisu výbuchu muničních skladů ve Vrběticích ve druhé kapitole je, avšak pouze obecně, zákonu o prevenci závažných havárií věnována celá samostatná třetí kapitola (povinnosti provozovatele a uživatele, bezpečnostní dokumentace, havarijní plánování a posouzení rizik posuzování rizik), následně je pak ve čtvrté kapitole doplněno, na jaké objekty se zákon nevztahuje.

Žádný bližší vztah zákona o prevenci závažných havárií ke skladování výbušnin v práci zmíněn není.

### **2. Aktéři selhání integrovaného záchranného systému: muniční sklad ve Vrběticích. [11]**

Předmětem této diplomové práce je analýza fungování krizového managementu mimořádných událostí v muničním skladu ve Vrběticích na podzim roku 2014, provedená na základě rozboru jednání více než 40 na jejím řešení se podílejících aktérů (např. IZS, Policie ČR, HZS ČR, MO, VTÚ, Vojenská policie, ČIŽP, ...), které byly popisovány osmi dobovými informačními zdroji (webové servery Zlínský deník,

Lidovky, Idnes, Parlamentní listy a Krajské ředitelství policie ZK; Výroční zpráva VTÚ a Výroční zpráva ZK; místní zpravodaj Vlachovické listy) z období říjen 2014 až duben 2016.

Na závěr úvodu své práce autorka jako příklad závažnosti vrbětických událostí naznačila až 9 zajímavých výzkumných otázek (Selhal stát jako vlastník muničního skladu? Selhal Vojenský technický ústav, s. p. jako pronajímatel areálu? Selhaly firmy uskladňující vojenský materiál v muničním skladu? Selhal některý z orgánů krizového řízení? Selhal integrovaný záchranný systém při řešení mimořádné události? Co bylo příčinou těchto selhání? Dalo se událostem ve Vrbeticích předejít? Byla legislativa vztahující se k municí v době výbuchů dostačující? Jaké jsou důsledky mimořádné události?), některé z nich pak vypořádává v závěru své práce.

Ve stati věnované Integrovanému záchrannému systému je uvedeno, že podle vyhlášky o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému se „pro objekty a zařízení, u kterých je možnost vniku závažné havárie způsobené nebezpečnými chemickými látkami a přípravky, dle z. č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, ... zpracovává vnější havarijní plán.“

Na stranách 31 a 32 autorka v části „Agendy“ předkládá tabulkový přehled v době incidentu účinných právních předpisů, v případě aktérů, za které označila MŽP a právnické osoby s působností v areálu muničního skladu zároveň zmiňuje, že jsou jejich agendy regulovány též zákonem o prevenci závažných havárií, kupodivu však tento vztah nenalézá též v případě dalšího aktéra, kterým označuje Zlínský kraj (krajský úřad ve svém přehledu totiž nezmiňuje vůbec).

V textu této části práce je pouze uvedeno, že u společnosti Bochemie, a. s., provozující v areálu recyklační závod raketového paliva, „... provádí zde kontrolu také orgány integrované inspekce (např. HZS ČR, orgány státní báňské správy)“, a to podle zákona o prevenci závažných havárií.

V části „3.4 Problém kapacity kontrolního systému“ práce se opět u společnosti Bochemie, a. s. uvádí, že „byl provoz firmy zkontrolován Českou inspekcí životního prostředí dle z. č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií“.

V přílohové části práce (Příloha B) jsou uvedeny odpovědi společnosti Bochemie, a. s. na připomínky občanů obce Vlachovice a Vrbětice, vznesené v rámci „Petice za odvoz veškeré munice a nebezpečného materiálu z areálu Vrbetic“. K otázce „Jakým způsobem je provoz firmy kontrolován?“ se mimo jiné uvádí, že je „... provoz firmy kontrolován Českou inspekcí životního prostředí. Kontroly jsou prováděny dle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií ...“. V odpovědi na otázku „Co by následovalo, pokud by byl zasažen rovněž areál společnosti Bochemie? Petice žádá o vypracování nezávislého posudku pro případ zasažení výrobního areálu společnosti Bochemie municí z okolních skladů. Výstupem by měl být dopad na bezpečnost okolních obcí a také na životní prostředí.“ je upřesněno, že provozovna má na základě analýzy a hodnocení rizik vypracovánu Bezpečnostní zprávu (schválenou Kanceláří hejtmána, oddělením pro zvláštní úkoly zlínského krajského úřadu v roce 2011, s aktualizací v roce 2014), dále Vnější havarijní plán, Vnitřní havarijní plán a Plán fyzické ochrany.

### **3. Vliv mimořádné události ve Vrbeticích na právní úpravu v oblasti nakládání se zbraněmi a střelivem. [12]**

Tato diplomová práce měla za úkol posoudit vliv mimořádné události ve Vrbeticích na následné úpravy právních předpisů v oblasti nakládání se zbraněmi a střelivem.

V části „2 Současný stav“ je nejprve uveden popis mimořádné události v areálu muničních skladů ve Vrbeticích včetně jejího průběhu, za kterým následuje popis provedených kontrol, zaměřený ale výhradně na provozovatele nakládající v tomto areálu se zbraněmi a střelivem.

Ve výčtu právních předpisů na úseku nakládání se zbraněmi a střelivem autorka uvádí, že se jedná o „... velmi roztříštěnou problematiku ...“ a doplňuje také, že „Munice byla však považována rovněž za nebezpečnou látku ve smyslu právních předpisů upravujících prevenci závažných havárií.“, k čemuž následně dodává, že „Z hlediska provozu objektů, kde docházelo k nakládání s municí či s výbušninami ve větším rozsahu je nutné, aby daný podnikatelský subjekt splnil vedle podmínek podle právních předpisů na úseku zbraní a střeliva, resp. výbušnin rovněž požadavky zákona o prevenci závažných havárií. Podle tohoto zákona posuzoval krajský úřad na základě podání provozovatele objektu, kde docházelo k nakládání s municí zařazení nebo nezařazení daného objektu do skupiny A nebo B, a to podle množství výbušnin zalaborovaných v municí, které se nacházely v daném objektu. Na provozovatele objektů

a zařízení, kde docházelo k nakládání s municí, se zákon o prevenci závažných havárií v plném rozsahu použil, pokud se v daném objektu nalézalo alespoň 10 t (resp. hranice pro zpracování havarijní dokumentace byla minimálně 50 t) výbušnin zalaborovaných v munici. Určité povinnosti musel plnit ovšem již provozovatel objektu, v němž se nacházelo alespoň 200 kg výbušnin.“. Informace jsou dále doplněny o úlohu MŽP (vrchní státní dozor), provádění kontrol (ČIŽP, krajské úřady a orgány integrované inspekce) a MV ČR (evidence a ukládání hlášení o vzniku závažné havárie a konečnou zprávu).

V popisu Zabezpečení munice podle právních předpisů na úseku zbraní a střeliva autorka upozorňuje, že „V případě zákona o prevenci závažných havárií byla nejednoznačným způsobem vyloučena jeho aplikace ve vztahu k vojenským objektům, resp. areálům. Uvedené výjimky z aplikace těchto právních předpisů byly ale často stanoveny různým a nejednoznačným způsobem. Z tohoto faktu mohly následně vznikat výkladové nejasnosti, pokud byla např. v objektech spravovaných uvedenými složkami provozována činnost soukromých subjektů.“.

V „Doporučení k provedení změn právních předpisů v oblasti nakládání se zbraněmi a střelivem“ autorka ohledně nutnosti změn vyzdvihuje „nízkou úroveň vzájemné provázanosti právních předpisů, které se na nakládání s municí vztahovaly, které ale primárně upravovaly jednak zbraně a střelivo, jednak výbušniny a jednak prevenci havárií při nakládání s nebezpečnými chemikáliemi.“ a doporučuje uvedení předmětných právních předpisů do vzájemného souladu, nastavení jednoznačných pravidel spolupráce jednotlivých kontrolních orgánů, sjednocení pojmu munice v různých právních předpisech, atd.

V části „Analýza dopadů nové právní úpravy v oblasti nakládání se zbraněmi a střelivem na činnost příslušných útvarů policie a držitelů zbrojních licencí“ autorka ohledně zabezpečení munice v muničním skladišti shrnuje, že „Držitel obecné muniční licence je povinen poskytnout příslušnému útvaru policie detailní dokumentaci muničního skladiště. Příslušný útvar policie tuto dokumentaci následně poskytne krajskému úřadu coby orgánu příslušnému z hlediska posouzení daného objektu z pohledu zákona č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií ...“.

#### **4. Uskladnění a přeprava munice a trhavin dle předpisů AČR a v civilním sektoru. [13]**

Bakalářská práce je zaměřena na zjištění, jestli existují zásadní rozdíly v právní úpravě přepravy a skladování munice a trhavin v rámci AČR a civilním sektoru.

V úvodu je krátce zmíněna vrbětická událost, ale pouze jako důvod zvýšeného zájmu o předmětnou problematiku, teoretická část pak zpracovává historii skladování těchto látek, ale ani v příkladech výbuchů muničních skladů z dřívějšího období se práce proběhlým incidentem blíže nezabývá. Práce předkládá ucelený přehled právních předpisů upravujících nejen přepravu těchto nebezpečných věcí, ale také např. oblast nakládání se střelnými zbraněmi, střelivem a municí, ověřování zbraní, střeliva a pyrotechnických prostředků nebo zahraniční obchod s civilními a vojenskými zbraněmi; samostatně jsou zmíněny právní předpisy upravující projektování a provozování skladů pro munici.

V praktické části již autor práce podmínky přepravy i skladování munice a trhavin přesně konkretizuje pro civilní i vojenský sektor, a to včetně použití příslušných technických norem a vojenských předpisů.

I když to z názvu práce přímo nevyplývá, přesto v ní není nijak zmiňována úloha zákona o prevenci závažných havárií, týkající se kromě dalších náležitostí např. také územního a stavebního řízení.

## **B. Plánovací dokumentace**

V úvodu tohoto příspěvku byly z hlediska odezvy na vrbětické události zmíněny také institucionální zdroje, v této části je krátce popsána dobová havarijní dokumentace, kterou vypracoval Hasičský záchranný sbor a Policie ČR (archiv autora; viz Obrázek 2).

### **1. Plán opatření pro případ vzniku mimořádné události v areálu muničního skladu Vrbětice-Vlachovice [14]**

Hasičský záchranný sbor Zlínského kraje předmětnou aktualizaci Plánu opatření pro případ vzniku mimořádné události v areálu muničního skladu Vrbětice-Vlachovice vypracoval ke dni 16. 12. 2014 (dále jen „havarijní plán“) a jako majitele budov v něm situovaných označil Vojenský technický ústav, s. p., odštěpný závod VTÚVM Slavičín (Vojenský technický ústav výzbroje a munice). Jako nájemce budov č. 8, 12, 14, 16, 19, 20 je pak označena právnická osoba IMEX Group s. r. o. (IČO 258 29 050). Po 15-

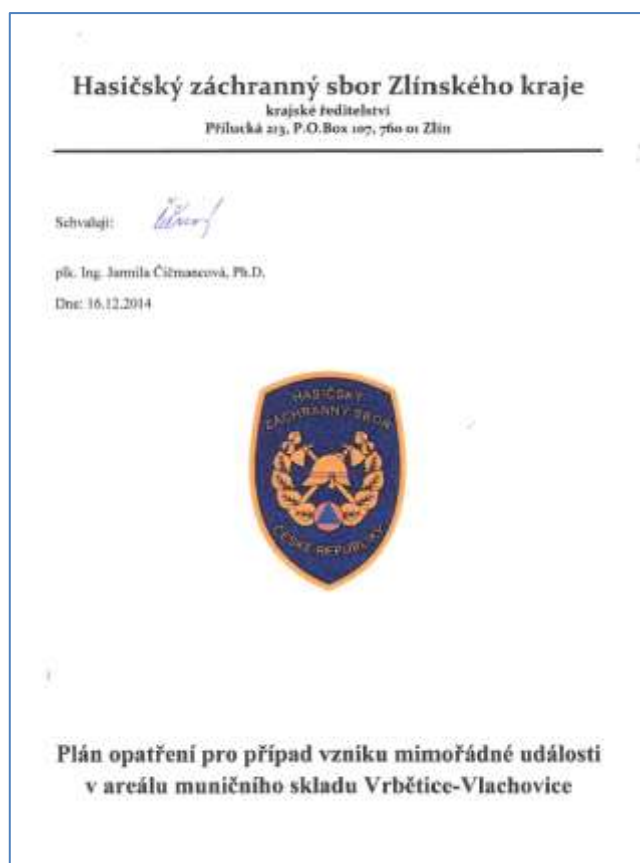
stránkové sérii mapových podkladů s vyznačením uživatelů jednotlivých budov a zákresů bezpečnostních okruhů kolem každé z nich následuje přehled demografie dotčených obcí, přehled dotčené infrastruktury, postup vyrozumění s kontakty na starosty, postup varování, přehled koncových prvků varování, přehled evakuace a problematika regulace pohybu osob a nouzového přežití, vše završuje 5 příloh (rady pro občany, standardizovaný postup starosty, formulář k evidenci evakuovaných, plán ochrany veřejného pořádku a kontakty na krizové štáby).

Havarijní plán nezmiňuje návaznost na žádný právní předpis, ze kterého by čerpal nebo na základě kterého by byl vypracován.

## **2. PLÁN VEŘEJNÉHO POŘÁDKU A BEZPEČNOSTI PRO PŘÍPAD VZNIKU MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI NA ÚZEMÍ ZLÍNSKÉHO KRAJE (SOUČÁST HAVARIJNÍHO PLÁNU ZLÍNSKÉHO KRAJE) [15]**

Jedná se o plán zabezpečení veřejného pořádku a bezpečnosti, vypracovaný ke dni 2. 5. 2014 oddělením krizového řízení Krajského ředitelství Policie Zlínského kraje, a je zaměřen obecně na případy mimořádných událostí charakteru havárií a pohrom a charakteru bezpečnostního.

Jediný odkaz na příslušný právní předpis se uvádí v části „B. ROZDĚLENÍ ODPOVĚDNOSTI ZA PROVEDENÍ OPATŘENÍ NA OCHRANU VEŘEJNÉHO POŘÁDKU A BEZPEČNOSTI“, a je jím zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů.



**Obrázek 2 – titulní strany dobové plánovací dokumentace; zdroj: archiv autora**

### **C. Další vyjádření (výběr)**

V následující části je uveden výběr z vyjádření některých politiků.

#### **1. Jan Pejšek, odbor komunikace a propagace Ministerstva obrany (31. 10. 2014) [16]**

"Areál bývalé Zásobovací základny munice Bohuslavice, obec Vlachovice, k. ú. Vrbětice, přestala armáda využívat v roce 2006 a byl jako celek převeden do majetku tehdejšího VOP-026 Šternberk s. p.,

závodu VTÚVM Slavičín, dnes státního podniku Vojenský technický ústav (VTÚ). Přestože je v názvu slovo „vojenský“, jde o podnik, jehož zakladatelem sice je ministerstvo obrany, ale který má vlastní právní subjektivitu.

VTÚ některé objekty v areálu dále pronajímá, konkrétně čtyřem soukromým společnostem vlastním licenci pro obchodování s vojenským materiálem, kterou vydává ministerstvo průmyslu a obchodu. Se společnostmi jsou uzavřeny řádné nájemní smlouvy. I na sklad č. 16, ve kterém došlo k výbuchu. Tento objekt je na základě nájemní smlouvy od roku 2011 pronajatý společností IMEX Group s. r. o.

Munice nacházející se v muničním skladu v době výbuchu byla výlučně v soukromém vlastnictví. Společnost IMEX Group jakožto nájemce za něj jednoznačně nese odpovědnost, stejně jako za bezpečnostní opatření při nakládání s ním. Kontrolu i výkon státní správy nad uskladněnou municí nebo střelivem vykonává podle zákona Policejní prezidium, případně příslušný útvar Policie ČR."

## **2. Martin Stropnický (ANO), ministr obrany (7. 11. 2014) [17]**

„Nebylo to označeno jako vojenský prostor, protože to není vojenský prostor.“

## **3. Karel Malinovský, vedoucí Oddělení pro zvláštní úkoly Krajského úřadu Zlínského kraje (10. 11. 2014) [18]**

"Kromě firmy Bochemia, která se přihlásila do režimu zákona o prevenci závažných havárií a je zahrnuta do krizového plánu kraje se všemi údaji o množství nebezpečných látek, se z ostatních firem v areálu, které mají smlouvu s Vojenským technickým ústavem a skladují pravděpodobně vojenskou municí, k tomuto zákonu žádná z nich nepřihlásila. Obsah smluv mezi VTÚ a nájemci nám tudíž nebyl sdělen."

## **4. Andrej Babiš, předseda vlády ČR (20. 4. 2021) [19]**

„Takže já jenom opakuji, že cílem útoku, a opakoval jsem to, co řekl nejvyšší státní zástupce, byl materiál určený k převozu do Bulharska. A totéž potvrdila Národní centrála proti organizovanému zločinu a BIS.“

## **5. Miloš Zeman, prezident republiky (25. 4. 2021) [20]**

„V roce 2014 došlo ve Vrběticích v muničním skladu ke dvěma výbuchům, které byly časově odděleny zhruba jedním měsícem. Tyto výbuchy byly vyšetřovány a závěr tehdejšího vyšetřování zněl, že byly způsobeny neodbornou manipulací při vyskladňování muničního materiálu.

... uplynulo zhruba šest let a nic se nedělo s výjimkou soudu, kde byli obžalováni někteří pracovníci firmy Imex Group, ale při tomto soudním přelíčení byli všichni obžalovaní osvobozeni.

... pracujeme se dvěma určujícími verzemi. Tou první, to jest původní, že došlo k výbuchu v důsledku neodborné manipulace s výbušným materiálem a tou druhou, že se jednalo o akci cizí rozvědky. Beru obě dvě tyto verze vážně a přeji si, aby byly důkladně prošetřeny. Policie České republiky, ale i Nejvyšší státní zastupitelství, které tento případ dozoruje, mají moji plnou důvěru.“

## **Závěr**

### **A. Chyby institucí**

Z výše uvedených dostupných podkladů i bez přístupu k jakékoliv dokumentaci (smluvní vztahy, potřebná povolení, účetnictví, dodací listy, provozní řády, podklady pro stanovení zóny havarijního plánování, atd.), a šetřením na základě v dané době účinných právních předpisů, lze s vysokou jistotou určit následující chyby či nedostatky, které mohly v dané době vyústit až v proběhlou mimořádnou událost:

#### **1. Majitel areálu - Vojenský technický ústav, s. p.**

- na domovských webových stránkách [21] uvádí přehled svých služeb v různých oblastech výzbroje a munice, výslovně zde však nejsou stanoveny též služby pronájmu budov pro účely skladování,
- v tržním hospodářství se samozřejmě i státní podnik chová jako podnikatel, tedy že „...samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku ...“ (§ 420 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník) [22], rozhodla i v tomto případě zcela určitá kompetentní osoba

o vypracování a předložení nabídky nevyužívaných skladů k pronájmu. Protože tyto sklady byly již dříve armádou využívány pro skladování munice, jejich další využití novým nájemcem se přímo nabízelo,

- celkové vyhodnocení, jakým způsobem pak byla smlouva o pronájmu uzavřena, nelze na tomto místě bez znalosti jejího obsahu provést; je však více než vhodné v ní mít upraveny též podmínky pro provedení potřebného zásahu v případě vydefinovaných mimořádných událostí, jako je např. požár, násilné vniknutí apod., pravidlem by mělo být, že kdo pronajatou věc užívá, ten je povinen neprodleně provádět potřebná opatření a zásahy. Ochrana, zabezpečení a bezpečnost práce v pronajatých budovách je povinností jejich provozovatele, ochranu celého areálu tak může zajišťovat její vlastník.

## **2. Provozovatel pronajatých budov – právnická osoba IMEX Group s. r. o.**

- podle výpisu z veřejné části živnostenského rejstříku ve Vrběticích provozovala živnosti „Nákup a prodej, půjčování, vývoj, výroba, opravy, úpravy, uschovávání, skladování, přeprava, znehodnocování a ničení bezpečnostního materiálu“, „Vývoj, výroba, opravy, úpravy, přeprava, nákup, prodej, půjčování, uschovávání, znehodnocování a ničení zbraní a střeliva“ a „Nákup a prodej výbušnin“,
- ohledně nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi se však z hlediska zákona o prevenci závažných havárií příslušnému krajskému úřadu nepřihlásila,
- je tedy možné, že armádou nabídnuté prostory k pronájmu společnost využila pro své soukromé podnikání účelově tím, že se „uchýlila do vojensky vyhlížejího prostoru“ a to proto, že se tento zákon na vojenské objekty a vojenská zařízení nevztahuje (§ 1 odst. 3 písm. a zákona o prevenci závažných havárií) [23]. Tím jí odpadly nejen starosti s vypracováním Návrhu na zařazení do skupiny, ale především náklady na zpracování potřebné havarijní dokumentace: Bezpečnostní zpráva a v ní Analýza a hodnocení rizik závažné havárie, dále Plán fyzické ochrany objektu, Vnitřní havarijní plán a také Podklady pro stanovení zóny havarijního plánování a zpracování vnějšího havarijního plánu, zároveň měl provozovatel povinnost sjednat velmi důležité Pojištění odpovědnosti za škody vzniklé v důsledku závažné havárie. Žádný z těchto dokumentů patrně zlínský krajský úřad od provozovatele nikdy neobdržel.

## **3. Orgán veřejné správy na úseku prevence závažných havárií – Krajský úřad Zlínského kraje**

- krajskému úřadu se k plnění povinností podle zákona o prevenci závažných havárií z vrbětického areálu přihlásila pouze společnost Bochemie a. s. [18],
- když se tedy z tzv. „vojenského prostoru“ jedna soukromá obchodní společnost přihlásila k plnění podmínek podle zákona o prevenci závažných havárií, proč na tuto skutečnost nereagoval nikdo tím, že by se o předmětný areál začal zajímat minimálně svým vlastním (úředním) šetřením?

## **B. Náhrada škod**

Otázku náhrady škod v dané době účinné právní předpisy rovněž řešily dostatečně:

### **1. Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů [24]**

Podle § 14 (Finanční zajištění preventivních opatření nebo nápravných opatření) je provozovatel vykonávající provozní činnost uvedenou v příloze č. 1 k tomuto zákonu povinen zabezpečit finanční zajištění k náhradě nákladů podle tohoto zákona (dále jen „finanční zajištění“). Rozsah finančního zajištění musí po celou dobu výkonu provozní činnosti provozovatele odpovídat rozsahu možných nákladů a intenzitě nebo závažnosti vytvářeného rizika ekologické újmy. K tomu je provozovatel povinen provést hodnocení rizik jednotlivých provozních činností uvedených v příloze č. 1 k tomuto zákonu, které hodlá provozovat, a toto hodnocení průběžně aktualizovat v případě významných změn provozní činnosti.



Příloha 1 (Seznam provozních činností) pak ve svém odstavci „10“ výslovně uváděla činnost „nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky, přípravky na ochranu rostlin nebo biocidními přípravky podle zvláštního právního předpisu“.

*Vypracoval provozovatel pronajatých budov předmětnou dokumentaci?*

**2. Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií) [23]**

Podle § 12 (Pojištění odpovědnosti za škody vzniklé v důsledku závažné havárie) byl provozovatel povinen sjednat pojištění odpovědnosti za škody vzniklé v důsledku závažné havárie (dále jen "pojištění") do 100 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí krajského úřadu o schválení bezpečnostního programu nebo bezpečnostní zprávy; výše limitu pojistného plnění sjednaného provozovatelem muselo odpovídat rozsahu možných dopadů závažné havárie, které jsou uvedeny ve schváleném bezpečnostním programu nebo ve schválené bezpečnostní zprávě, dále pak před uvedením nového objektu nebo zařízení do zkušebního provozu.

Zároveň měl provozovatel povinnost předat krajskému úřadu ověřenou kopii smlouvy o sjednaném pojištění a jejích změn nejpozději do 30 dnů ode dne jejího uzavření (ev. před zahájením zkušebního provozu objektu nebo zařízení), dále pak bezodkladně písemně oznámit krajskému úřadu každou změnu v pojištění a být pojištěn po celou dobu užívání objektu nebo zařízení.

*Provozovatel pronajatých budov se však krajskému úřadu ohledně zákona o prevenci závažných havárií vůbec nepřihlásil.*

### **C. Určení nebezpečného provozu**

Otázka určení nebezpečného provozu byla zcela jasně řešena zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů [22], když § 2925 Škoda způsobená provozem zvlášť nebezpečným stanovil, že

(1) Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení zvláště nebezpečné, nahradí škodu způsobenou zdrojem zvýšeného nebezpečí; provoz je zvlášť nebezpečný, nelze-li předem rozumně vyloučit možnost vzniku závažné škody ani při vynaložení řádné péče.

Jinak se povinnosti zproští, prokáže-li, že škodu způsobila zvnějšku vyšší moc nebo že ji způsobilo vlastní jednání poškozeného nebo neodvratitelné jednání třetí osoby; ujednejí-li se další důvody zproštění, nepřihlíží se k tomu.

(2) Je-li z okolností zřejmé, že provoz významně zvýšil nebezpečí vzniku škody, ačkoli lze důvodně poukázat i na jiné možné příčiny, soud zaváže provozovatele k náhradě škody v rozsahu, který odpovídá pravděpodobnosti způsobení škody provozem.

(3) Má se za to, že provoz je zvláště nebezpečný, pokud se provozuje továrním způsobem nebo pokud se při něm výbušná nebo podobně nebezpečná látka používá nebo se s ní nakládá.

### **D. Oblast trestněprávní**

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů [25], stanovuje, že trestně odpovědný je ten, kdo úmyslně způsobí obecné nebezpečí tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že zapříčiní požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, nebo kdo takové obecné nebezpečí zvýší anebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění (§ 272).

V § 33 zákonodárce předeslal, že trestní odpovědnost za trestný čin obecného ohrožení zaniká, jestliže pachatel dobrovolně a) škodlivému následku trestného činu zamezil nebo jej napravil, nebo b)

učinil o trestném činu oznámení v době, kdy škodlivému následku trestného činu mohlo být ještě zabráněno. A např. polehčující okolností by podle § 47 písm. m) bylo, kdyby pachatel „napomáhal při objasňování své trestné činnosti nebo významně přispěl k objasnění trestného činu spáchaného jiným“.

*Provedl provozovatel některý z těchto úkonů? Měl např. instalovaný a funkční kamerový systém?*

Ještě se podívejme na absolventské práce. Některé z nich zákon o prevenci závažných havárií zmiňují, avšak pouze pro dokreslení řešené problematiky v teoretické části; žádná ale přímo neurčila, nakolik se tento zákon vztahoval také na předmětný muniční sklad ve Vrběticích. Přitom tabulka vyjmenovávající ostatní nebezpečné látky, klasifikované do skupin podle vybraných nebezpečných vlastností zcela jasně stanovuje, že se zákon [23] vztahuje také na výbušné látky, přípravky nebo předměty patřící do kterékoliv z podtříd 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 nebo 1.6 Dohody ADR.

Otázek je ale velmi mnoho, proto závěry zde popsané necht' jsou inspirací alespoň pro zamyšlení.

A to nejen nad současným stavem právních předpisů a jejich vymahatelností, ale také nad jejich srozumitelností a přesností, ale i nad vzděláváním uživatelů oněch předpisů, a to nejen z řad úředníků, zabezpečujících agendy týkající se nebezpečných chemických látek a směsí, ale i z řad právnické obce a orgánů činných v trestním řízení.

## Literatura

[1] ČESKO. Web: Souhrnná zpráva Ministerstva vnitra o postupu řešení mimořádné události v muničním areálu Vrbětice (Pro mimořádnou schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konanou dne 12. prosince 2014).

Publikováno dne 12. 12. 2014. [on-line 20. 9. 2021]

Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/souhrnna-zprava-k-situaci-ve-vrbeticich.aspx>

[2] ČESKO. Web: Aktuálně.cz. Vrbětice ukryvaly protipěchotní miny. Stát o nich prý věděl.

Publikováno dne 4. 2. 2015. [on-line 20. 9. 2021]

Dostupné z:

[https://zpravy.aktualne.cz/domaci/vrbetice-ukryvaly-i-zakazane-protipechotni-miny/r~4baf8ca6b44611e4aff10025900fea04/?utm\\_source=atlasHP&utm\\_medium=newsbox&utm\\_campaign=2&utm\\_term=position-5](https://zpravy.aktualne.cz/domaci/vrbetice-ukryvaly-i-zakazane-protipechotni-miny/r~4baf8ca6b44611e4aff10025900fea04/?utm_source=atlasHP&utm_medium=newsbox&utm_campaign=2&utm_term=position-5)

[3] ČESKO. Web: Aktuálně.cz. Vrbětice: Exploze, při níž se vypařilo i auto, se vyjasňuje

Publikováno dne 23. 2. 2015 [on-line 20. 9. 2021]

Dostupné z:

[https://zpravy.aktualne.cz/domaci/vrbetice-rana-pozar-a-pak-exploze-po-niz-se-vyparilo-auto/r~abfc53ccb78f11e486b9002590604f2e/?utm\\_source=atlasHP&utm\\_medium=dynamicleadbox&utm\\_campaign=1&utm\\_term=position-1](https://zpravy.aktualne.cz/domaci/vrbetice-rana-pozar-a-pak-exploze-po-niz-se-vyparilo-auto/r~abfc53ccb78f11e486b9002590604f2e/?utm_source=atlasHP&utm_medium=dynamicleadbox&utm_campaign=1&utm_term=position-1)

[4] ČESKO. Web: iROZHLAS.cz. Do výbuchu ve Vrběticích byli podle zjištění BIS zapojeni příslušníci ruské tajné služby, oznámil Babiš.

Publikováno dne 17. 4. 2021 [on-line 20. 9. 2021]

Dostupné z:

[https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/andrej-babis-jan-hamacek-mimoradna-tiskova-konference-ministerstvo-zahranici\\_2104171945\\_kro](https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/andrej-babis-jan-hamacek-mimoradna-tiskova-konference-ministerstvo-zahranici_2104171945_kro)

[5] ČESKO. Zákony pro lidi. Zákon č. 324/2021 Sb.

Publikováno dne 18. 8. 2021. [on-line 20. 9. 2021]

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-324>

[6] EVROPSKÁ UNIE. Web: EUR-Lex. Úřední věstník C 326 , 26/10/2012 S. 0001 – 0390. Smlouva o Evropské unii (konsolidované znění).

Publikováno dne 26. 10. 2012. [on-line 20. 9. 2021]

Dostupné z: [https://iuridictum.pecina.cz/w/Pr%C3%A1vn%C3%AD\\_st%C3%A1t](https://iuridictum.pecina.cz/w/Pr%C3%A1vn%C3%AD_st%C3%A1t)

- [7] ČESKO. Web: iuridictum. Právní stát.  
Publikováno dne 17. 2. 2012. [on-line 20. 9. 2021]  
Dostupné z: [https://iuridictum.pecina.cz/w/Pr%C3%A1vn%C3%AD\\_st%C3%A1t](https://iuridictum.pecina.cz/w/Pr%C3%A1vn%C3%AD_st%C3%A1t)
- [8] ČESKO. Web: Vláda ČR. Legislativní pravidla vlády.  
[on-line 20. 9. 2021]  
Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/dokumenty/legislativni-pravidla-vlady-91209/>
- [9] ČESKO. Web: LIDOVKY.CZ. Odtajněný seznam munice ve Vrběticích: 57 leteckých pum, 988 tun trhavin.  
Publikováno dne 10. 12. 2014. [on-line 20. 9. 2021]  
Dostupné z:  
[https://www.lidovky.cz/domov/desitky-pum-tisic-tun-trhaviny-vime-co-bylo-ve-vybuchlych-skladech.A141209\\_182753\\_In\\_domov\\_ogo](https://www.lidovky.cz/domov/desitky-pum-tisic-tun-trhaviny-vime-co-bylo-ve-vybuchlych-skladech.A141209_182753_In_domov_ogo)
- [10] HAJNÝ, V.: Výběr zdrojů rizik a jejich hodnocení při skladování výbušnin. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta strojního inženýrství, 2016. 88 s.  
Vedoucí diplomové práce Ing. Luboš Kotek, Ph. D.  
[on-line 20. 9. 2021]  
Dostupné z: <https://core.ac.uk/download/pdf/44400431.pdf>
- [11] KŇAVOVÁ, M.: Vliv mimořádné události ve Vrběticích na právní úpravu v oblasti nakládání se zbraněmi a střelivem. Kladno: ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE, Fakulta biomedicínského inženýrství, Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva, 2018. 115 s.  
Vedoucí diplomové práce Ing. Bohuslav Pernica, Ph. D.  
[on-line 21. 9. 2021]  
Dostupné z:  
[https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/64460/KnavovaM\\_AkeriSelhani\\_BP\\_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/64460/KnavovaM_AkeriSelhani_BP_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y)
- [12] BAJCUROVÁ, M.: Výběr zdrojů rizik a jejich hodnocení při skladování výbušnin. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta strojního inženýrství, 2018. 88 s.  
Vedoucí diplomové práce JUDr. David Zámek, Ph.D., LL.M.  
[on-line 21. 9. 2021]  
Dostupné z:  
<https://dspace.cvut.cz/bitstream/handle/10467/80770/FBMI-DP-2018-Bajcurova-Michaela-prace.pdf?sequence=-1&isAllowed=y>
- [13] LÁTR, V.: Uskladnění a přeprava munice a trhavin dle předpisů AČR a v civilním sektoru. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta - Ochrana obyvatelstva, 2018. 62 s.  
Vedoucí diplomové práce Ing. Libor Líbal  
[on-line 21. 9. 2021]  
Dostupné z:  
[https://wstag.jcu.cz/StagPortletsJSR168/PagesDispatcherServlet?pp\\_destElement=%23ssSouboryStudentuDivId\\_613&pp\\_locale=cs&pp\\_reqType=render&pp\\_portlet=souboryStudentuPagesPortlet&pp\\_page=souboryStudentuDownloadPage&pp\\_nameSpace=G227991&soubidno=164028](https://wstag.jcu.cz/StagPortletsJSR168/PagesDispatcherServlet?pp_destElement=%23ssSouboryStudentuDivId_613&pp_locale=cs&pp_reqType=render&pp_portlet=souboryStudentuPagesPortlet&pp_page=souboryStudentuDownloadPage&pp_nameSpace=G227991&soubidno=164028)
- [14] ČESKO. Web: Hasičský záchranný sbor Zlínského kraje, krajské ředitelství. Zlín. 2014. Plán opatření pro případ vzniku mimořádné události v areálu muničního skladu Vrbětice-Vlachovice.  
Publikováno dne 16. 12. 2014.  
Dostupné z: archiv autora.
- [15] ČESKO. Web: Hasičský záchranný sbor Zlínského kraje, krajské ředitelství. Zlín. 2014. Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Zlínského kraje. PLÁN VEŘEJNÉHO POŘÁDKU A BEZPEČNOSTI PRO PŘÍPAD VZNIKU MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI NA ÚZEMÍ ZLÍNSKÉHO KRAJE (SOUČÁST HAVAIJNÍHO PLÁNU ZLÍNSKÉHO KRAJE). Č.j. KRPZ-20651-1/ČJ-2014-1500KI.  
Publikováno dne 2. 5. 2014.  
Dostupné z: archiv autora.

- [16] ČESKO. Web: Ministerstvo obrany. Ministerstvo obrany nic nezanedbalo, muniční sklad ve Vrběticích nevyužívá a není majitelem areálu.  
Publikováno dne 30. 11. 2014. [on-line 21. 9. 2021]  
Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/ministerstvo-obrany-nic-nezanedbalo--municni-sklad-ve-vrbeticich-nevyuziva-a-neni-majitelem-arealu-104142/>
- [17] ČESKO. Web: Česká televize. Stropnický: Muniční v Česku běžně skladují soukromé firmy.  
Publikováno dne 7. 11. 2014. [on-line 21. 9. 2021]  
Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/291622-stropnicky-munici-v-cesku-bezne-skladuji-soukrome-firmy/>
- [18] ČESKO. Web: Aktuálně.cz. Kdo selhal? Hejtman nevěděl, že muniční sklad nepatří armádě.  
Publikováno dne 10. 11. 2014. [on-line 21. 9. 2021]  
Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/kdyz-granaty-bouchaji-a-nikdo-nic-netusi/r~eebeb83065c811e49e4b0025900fea04/>
- [19] ČESKO. Web: Vláda ČR – Projevy a komentáře. Premiér: Byl to odporný a zcela nepřijatelný teroristický akt, při němž zemřeli dva naši lidé.  
Publikováno dne 22. 4. 2021. [on-line 21. 9. 2021]  
Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/premier/projevy/premier-byl-to-odporny-a-zcela-neprijatelny-teroristicky-akt--pri-nemz-zemreli-dva-nasi-lide-187857/>
- [20] ČESKO. Web: Pražský hrad / Prezident ČR. Mimořádný projev prezidenta republiky.  
Publikováno dne 25. 4. 2021. [on-line 21. 9. 2021]  
Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/vybrane-projevy-a-rozhovory/mimoradny-projev-prezidenta-republiky-15907>
- [21] ČESKO. Web: Vojenský technický ústav, s. p. Služby.  
[on-line 4. 10. 2021]  
Dostupné z: <https://www.vtusp.cz/sluzby/>
- [22] ČESKO. Zákony pro lidi. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů  
Publikováno dne 22. 3. 2012. [on-line 4. 10. 2021]  
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>
- [23] ČESKO. Zákony pro lidi. Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií)  
Publikováno dne 8. 3. 2006. [on-line 4. 10. 2021]  
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-59>
- [24] ČESKO. Zákony pro lidi. Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů  
Publikováno dne 19. 5. 2008. [on-line 4. 10. 2021]  
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-324>
- [25] ČESKO. Zákony pro lidi. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů  
Publikováno dne 9. 2. 2009. [on-line 4. 10. 2021]  
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>